

РЕЦЕНЗІЯ

д. мед. н., професора Біляєвої Ольги Олександрівни на дисертаційну роботу Сікаленка Євгенія Сергійовича «Хірургічне лікування атеросклеротичного ураження черевного відділу аорти та її парних гілок», поданої до спеціалізованої вченої ради ДФ 26.613.155 НУОЗ України імені П. Л. Шупика МОЗ України, що створена відповідно до рішення вченої ради від 22.11.23 (протокол №9), на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність 14.01.03 - хірургія)

Здобувачем повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Аспірант Сікаленко Євгеній Сергійович здобув глибинні знання зі спеціальності; оволодів загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; набув універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій, реєстрації прав інтелектуальної власності; достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

Актуальність. Атеросклероз черевної частини аорти та її парних гілок відноситься до частоті патології у хірургії магістральних судин. Оперативні втручання на цьому судинному басейні мають значні ризики операційних ускладнень та летальності і по теперішній час. Такі ускладнення як ішемічні інсульти спинного мозку та гострі пошкодження функції нирок після реконструктивних оперативних втручань на черевній частині аорти залишається однією із ведучих загальномедичних та соціальних проблем, так як

часто призводять до інвалідизації хворого та значно впливають на якість життя пацієнта. Слід визнати, що на сьогоднішній день все ще не розроблено основних положень системи прогнозування та запобігання цим ускладненням при виконанні даного роду операцій. Більшість запропонованих методів і засобів прогнозування та профілактики базуються на конкретному практичному досвіді кожного з дослідників. Оскільки дана патологія відноситься до категорії невирішених, дуже важливим залишається завдання накопичення, адекватної оцінки результатів різних методів профілактики, лікування та поширення накопиченого досвіду, що може позитивно вплинути на результати хірургічного лікування даної групи пацієнтів у віддаленому періоді. Вирішенню цих завдань присвячене дане науково-практичне дослідження.

Мета роботи: покращення результатів лікування хворих на атеросклероз черевної частини аорти та її парних гілок шляхом удосконалення хірургічної техніки та удосконалення методів прогнозування і профілактики післяопераційних ускладнень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота, виконана на кафедрі хірургії та трансплантології НУОЗ України імені П.Л. Шупика МОЗ України, є частиною науково-дослідницької роботи кафедри: «Новітні технології в хірургічному лікуванні мультифокального атеросклерозу та його наслідків».

Наукова новизна. Проведене патоморфологічне дослідження із залученням гістохімічного та імуногістохімічного методів, дало підставу автору зробити висновки про відсутність атеросклеротичного ураження поперекових артерій. Дисертантом запропонована класифікація поперекових артерій в залежності від їх діаметру та визначено поняття «домінуючої» поперекової артерії в кровопостачанні спинного мозку. Було застосовано удосконалену хірургічну техніку для збереження поперекових артерій в зоні судинних анастомозів при реконструктивних втручаннях на черевній частині аорти.

Практичне значення. Дисертаційна робота Сікаленка Є. С. має велике практичне значення. Результати дослідження можуть стати підставою для підвищення ефективності хірургічного лікування та зменшення ускладнень після реконструктивних операцій на черевній частині аорти. Слід відмітити, що автор, для відновлення кровотоку по «домінуючих» поперекових артеріях, довів, що на передопераційному етапі необхідно виконати візуалізацію особливостей спінального кровопостачання, що дає можливість проведення адекватної реконструкції сегментарної артерії. Запропонований спосіб включення в кровотік поперекової артерії в зоні реконструкції забезпечує адекватне джерело кровопостачання спинного мозку, що доводить при операціях на черевній частині аорти достовірну різницю значимості цих поперекових артерій в кровопостачанні спинного мозку ($p=0,027$). Для визначення ризику розвитку гострого післяопераційного пошкодження нирок в передопераційному періоді дисертантом рекомендовано використовувати оптимізовану оцінку ступеня тяжкості RIFLE, а для ранньої діагностики гострого пошкодження нирок та початку відповідної терапії рекомендовано використовувати лабораторний маркер uNGAL.

Обсяг та структура роботи, оцінка змісту дисертації та її завершеності. Дисертаційна робота є клінічним дослідженням, викладена літературною українською мовою на 166 сторінках машинописного тексту, написана за класичним сценарієм з врахуванням сучасних вимог до оформлення дисертацій: анотація (українською та англійською мовами), список публікацій здобувача за темою дисертації, вступ, огляд літератури, розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел. Робота ілюстрована 15 таблицями, 34 рисунками, 1 діаграмою та 3 схемами. Висновки дисертації в цілому відповідають поставленим задачам дослідження, закономірно випливають з проведених досліджень та відображають основні результати виконаної роботи.

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій в публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Результати дисертаційної роботи висвітлені у 6 публікаціях: 1 одноосібна стаття у науковому фаховому виданні України, 1 стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базі даних Web of Science Core Collection; 1 стаття у закордонному науковому фаховому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus; 3 тез в матеріалах науково-практичних конференцій з усними доповідями.

Зауваження до дисертації.

В цілому позитивно оцінюючи результати дисертаційної роботи, при її аналізі було виявлено наступні недоліки:

- у роботі зустрічаються граматичні помилки, описки, елементи тавтології
- у дисертації зустрічаються окремі невдалі словосполучення та стилістичні помилки
- в деяких таблицях не визначена назва таблиць і нумерація таблиць по розділам
- в схемі «Дизайн дослідження» нечітко визначені критерії включення та виключення пацієнтів в дослідження
- в розділі Матеріали та методи дослідження в таблиці «Розподіл хворих згідно клінічних проявів» відсутня нумерація таблиці і не вказано розподіл хворих у відсотках
- в розділі 4 відсутня назва і номер схеми діагностики стенотично-оклюзійних уражень ниркових артерій

Виявлені недоліки не впливають на загальне позитивне сприйняття роботи і не знижують наукової вагомості та практичної значущості даного дисертаційного дослідження.

При вивченні дисертаційної роботи виникли наступні запитання:

Які Ваші рекомендації стосовно включення в кровотік «домінуючих» поперекових артерій, якщо останні знаходяться не в зоні передбачуваних анастомозів?

Чи були випадки ішемії спинного мозку у пацієнтів з відсутніми «домінуючими» артеріями в зоні реконструкції по даним мультиспіральної комп'ютерної томографії?

Висновок. Дисертаційну роботу Сікаленка Євгенія Сергійовича «Хірургічне лікування атеросклеротичного ураження черевного відділу аорти та її парних гілок», слід вважати завершеною науковою працею, яка має наукове та практичне значення. Дисертація повністю відповідає п. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. No 4 та Вимогам до оформлення дисертації, затверджених Наказом МОН України від 19.08.2015 р. No 40, які пред'являються до наукового захисту ступеня доктора філософії, а її виконавець заслуговує присвоєння наукового ступеня «доктор філософії».

доктор медичних наук, професор,
професор кафедри загальної та
невідкладної хірургії НУОЗ
України імені П. Л. Шупика

Ольга БІЛЯЄВА

